

УДК 657(477)

*Багрій Конон Леонідович,
кандидат економічних наук, доцент
Чернівецький торговельно-економічний інститут Київського національного
торговельно-економічного університету (Україна)*

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПОДАТКОВОГО ОБЛІКУ ПРОФСПІЛКИ ЯК НЕПРИБУТКОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Професійна спілка (профспілка) – це добровільна неприбуткова громадська організація, що об'єднує громадян, пов'язаних спільними інтересами за родом їх професійної (трудової) діяльності (навчання). Порядок оподаткування профспілкових організацій регулюється нормами п. 133.4 Податкового кодексу України (ПКУ) [1]. Головна особливість полягає в тому, що вони не є платниками податку на прибуток. Тобто вони можуть бути платниками будь-яких інших податків і зборів, звітувати та сплачувати зобов'язання за ними, як і інші платники, згідно із загальними правилами ПКУ, за винятком податку на прибуток. Однак, для цілей податкового обліку ще потрібно підтвердити свій статус «неприбутковості».

У ч. 3 ст. 11 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [2] для «неприбутківців» встановлено скорочену за показниками фінансову звітність у складі балансу та звіту про фінансові результати. Причому є застереження, що складання звітності базується на вітчизняних НП(С)БО. Проте до норм НП(С)БО 25 [3], що «керує» формами скороченої фінансової звітності, зміни донині не внесено. У зв'язку з чим на поточний день, як і звичайні платники, за орієнтир береться ч. 3 ст. 55 Господарського кодексу України [4], що дає зрозуміти, до якого виду суб'єктів господарювання ви належите (малого (у тому числі «мікро»), середнього або великого підприємства). Тому, якщо керуватися приписами профільного НП(С)БО 25, виходить, що:

- якщо профспілка належить до суб'єкта малого підприємства, то вона може складати фінансовий звіт суб'єкта малого підприємства (у складі ф. № 1-м «Баланс», ф. № 2-м «Звіт про фінансові результати»);

- якщо належить до суб'єкта мікропідприємства – спрощений фінансовий звіт (у складі ф. № 1-ме «Баланс», ф. № 2-ме «Звіт про фінансові результати»).

Переконаний, що якщо профспілка «випала» з категорії малого підприємства, комплект фінансової звітності залишиться скороченим (у складі ф. № 1-м «Баланс», ф. № 2-м «Звіт про фінансові результати»). На підтримку цієї позиції свідчить основний документ – Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (ч. 3 ст. 11).

Профспілкова організація звітує перед органами Державної служби статистики України та органами Державної податкової служби України.

Так, якщо профспілка належить до суб'єкта малого підприємництва, то вона звітує до органів Держстатистики (ф. № 1-м, ф. № 2-м) щокварталу і за рік, а якщо мікропідприємства (ф. № 1-мс, ф. № 2-мс) – тільки за рік. Строки подання фінансової звітності: квартальної – не пізніше 25 числа місяця, що настає за звітним кварталом, а річної – не пізніше 28 лютого року, що настає за звітним.

Раніше неприбуткові організації могли подавати органам Державної податкової служби України фінансову звітність за своїм бажанням. Однак, з 1 січня 2017 року, фінансова звітність – невід'ємна частина «неприбуткового» Звіту (абзац 2 п. 46.2 ПКУ). Тому профспілкова організація разом із Звітом зобов'язана подати до контролюючого органу також фінансову звітність.

Також, усі профспілкові організації за 2020 рік подавали Звіт про використання доходів (прибутку) неприбуткової організації до органу Державної податкової служби України незалежно від того чи мали вони порушення вимоги п. 133.4 ПКУ чи ні.

Проблема полягає в тому, що звітним періодом для складання фінансової звітності є календарний рік, також передбачена проміжна звітність, що формується щокварталу наростаючим підсумком, тобто за звітний період – квартал. Таким чином, законодавчих підстав для складання фінансової звітності за нестандартний період просто немає (за винятком новостворених або організацій, що ліквідуються).

Але, незважаючи на це, якщо виникне необхідність у поданні Звіту за період, що не дорівнює квартальному або річному, вважаю, сформуванню фінансову звітність за такий нестандартний період все ж таки доведеться (на підставі даних бухгалтерського обліку зробити це не становитиме особливих труднощів). Адже неподання фінансової звітності буде підставою для податківців не визнавати «неприбутковий» Звіт. Строк подання профспілкою до контролюючого органу фінансової звітності (так само, як і для Звіту, разом з яким вона подається) встановлено для місячного податкового (звітного) періоду, тобто протягом 20 календарних днів, що настають за останнім календарним днем місяця.

Безумовно, за бажанням профспілки можуть реєструватися платниками ПДВ у добровільному порядку (п. 182.1 ПКУ). Жодних законодавчих обмежень для цього немає. Інша справа, що для профспілки така реєстрація, по суті, без потреби. А ось, що стосується обов'язкової реєстрації профспілки платником ПДВ, то тут потрібно бути насторожі. Адже, коли загальна сума від операцій з постачання товарів або послуг, що підлягають обкладенню ПДВ, у тому числі з використанням локальної або глобальної комп'ютерної мережі, нарахована (сплачена) такій особі протягом останніх 12 календарних місяців, сукупно перевищує 1 млн грн. (без урахування ПДВ) – реєстрації платником ПДВ не уникнути (п. 181.1 ПКУ). А от кошти, отримані профспілкою як членські внески, брати участь у розрахунку «мільйонної» межі не будуть.

Найчастіше основними операціями, що беруть участь в розрахунку критерію ПДВ-реєстрації, у профспілок є операції з надання путівок членам профспілок. У тому числі путівок на санаторно-курортне лікування, оздоровлення та відпочинок на території України фізичних осіб віком до 18 років, інвалідів, дітей-інвалідів, операції з постачання яких звільняються від оподаткування ПДВ (п. 197.1.6 ПКУ). Проте останні операції, як ми вже зазначили, теж повинні враховуватися при розрахунку граничного порогу обов'язкової ПДВ-реєстрації.

Однак, право власності на путівку не передається її отримувачу (члену профспілки), а залишається за профспілковою організацією. Тобто, отримувач не набуває права розпоряджатися путівкою як власник (не має права продати або подарувати її). Більше того, отримувач путівки зобов'язаний підтвердити її використання ним особисто за цільовим призначенням, подавши зворотний талон про використання. Отже, надання путівки отримувачу не відповідає визначенню постачання (п. 14.1.185 і 14.1.191 ПКУ). А оскільки немає постачання, то немає оподаткованої ПДВ операції (п. 185.1 ПКУ). Таким чином, операції із забезпечення членів профспілки путівками не враховуються при розрахунку «мільйонного» бар'єру для обов'язкової реєстрації платником ПДВ.

Таким чином, можемо дійти висновку, що концепція податкового обліку в профспілкових організаціях визначається особливостями діяльності цих установ, що

зумовлює особливості у застосуванні принципів та елементів методу бухгалтерського обліку, а також специфіку об'єктів податкового обліку.

Література

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 11.10.2021)
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні (з наступними змінами і доповненнями) : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14/> (дата звернення: 11.10.2021)
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємства» (з наступними змінами і доповненнями) : наказ Міністерства фінансів України від 25 лютого 2000 р. № 39. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00> (дата звернення: 12.10.2021)
4. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 12.10.2021)